

Spel en strijd gaan

Sankt Jakob

In het Zwitserse Bazel worden zeven wedstrijden van het Europees kampioenschap voetbal gespeeld in het nieuwe Sankt Jakob Parkstadion. De stadswijk Sankt Jakob ontleent zijn naam aan de oude middeleeuwse kerk die er staat, thuishaven van een actieve wijkkerk. Met het oog op de EK is er een tentoonstelling ingericht. De bijbehorende folder reikt een moment van diepgang en bezinning aan. De folder is vertaald in diverse talen, waaronder het Nederlands, en wordt bij het stadion aan voetbalfans uitgedeeld. Zo speelt een plaatselijke gemeente in op de actualiteit.

Supporters en pelgrims kunnen elkaar ontmoeten bij de St. Jakobskirche, gelegen vlakbij het Sankt Jakob Parkstadion in Bazel. Deze wijkkerk deelt folders uit aan voetbalfans, tijdens het Europese kampioenschap. De ingekorte tekst.

Bernhard Rothen

maakt, en tegen arrogantie, bluf en overmoed. De organisatoren strijden tegen ongedisciplineerde supportersgroepen en tegen corruptie en machtsmisbruik in eigen kring. Waarom is dat zo? Waarom kan iets niet eenvoudig goed zijn? Zoals met voetbal is het overal: het hele leven is een spel. En een strijd.

We worden opgeroepen om te geloven. Omdat het Gods openbaring is. Omdat God ons iets beter wil zeggen dan wat wij mogelijk en nodig achten. Volgens het bijbelwoord is de wereld door God geschapen. En ze is goed geschapen! Dat zeggen de scheppingsverhalen aan het begin van de Bijbel. Dat zegt ook een bijbelwoord dat in de moderne tijd nieuw ontdekt werd. In het boek Spreuken spreekt de Wijsheid van zichzelf: 'Toen de Here God de wereld schiep, was ik altijd bij Hem. Ik was zijn lieveling, een bron van vreugde; ik speelde op zijn aarde en was blij met de mensen.'

Volgens dit bijbelwoord kijkt God naar de wijsheid als Hij de wereld schept. Hij wordt door haar spel geïnspireerd. Daarom steekt in al het geschapene iets aanstekelijks. De wijsheid *danst*, zou men ook kunnen vertalen. 'Het schone spel van de schepping...' Ze beweegt zich ritmisch, met dartele, opengaande en weer sluitende bewegingen. Dat ontroert de mensen. Dat wil zeggen: als het leven ons plezier geeft, hebben wij dat te danken aan de wijsheid, die de Schepper inspireerde. Maar dit oorspronkelijke doel van de schepping is bedorven. De mens wilde meer dan schepping zijn, vertelt de Bijbel. Nu moet hij tegen de natuur strijden om te overleven. 'Doorns en distels' verzwaren zijn dagelijks brood. Moeite en pijn verzwaren zijn wens het leven door te geven (Gen. 1:3-19).

Voetbal is een spel. Kleine kinderen die op een veldje achter een bal aanrennen, maar ook de getrainde sterren op een kampioenschap ervaren: voetbal geeft plezier. Tijdens het spel zie je alleen nog de bal, ben je langs de lijn blij met een geslaagde actie, en juich je met elkaar over een prachtig doelpunt. Je bent op elkaar aangewezen. Wat iemand voetballend kan, met volle inzet, brengt allen geluk. Zo kom je vriendschappelijk tot elkaar. Zolang het voor de wind gaat, ben je alleen maar tevreden en kun je zelfs dankbaar zijn voor de tegenstander. Voetbal is een spel!

Voetbal is echter ook strijd. Kleine kinderen kunnen slecht tegen hun verlies. Ze worden onhandelbaar als ze niet winnen. Ze moeten leren tegen zichzelf te vechten: tegen hun wil om altijd vooraan te staan, tegen hun gevoel dat het leven alleen afhangt van hun eigen prestatie, tegen hun jaloezie en gebrek aan humor. Voetbal wordt rond grote wedstrijden pas echt een strijd. De voetballers moeten de verleiding van doping weerstaan, vechten tegen onsportief gedrag en tegen een verpestende sfeer die kameraden tot concurrenten

Enthousiast

Het gebeurt elke dag, ongemerkt. Een moment is alles perfect. We beginnen enthousiast aan iets. We werken met anderen samen die we graag mogen. Zonder dwang. Vertrouwd en vanzelfsprekend, zonder te vragen waarom en waartoe. Er zijn echter ook tegenstellingen die groter zijn dan onszelf, die ons bang en onrustig maken. Een nare ziekte veegt het geluk plotseling opzij. Politieke ontwikkelingen laten ons onze onmacht voelen. Een liefde breekt af. Iemand in wie we vertrouwen stelden, wordt onze vijand. Alles breekt af.

Soms liggen beide kanten dicht bij elkaar. We waren oprecht gelukkig. Alles ging goed. En dan - een ongeluk, een boze reactie, een gemene blik, en we staan voor een donkere afgrond. Waarom is dat zo?

Doorns en distels

De Bijbel reikt verdieping aan. Daarbij heeft hij de pretentie te onthullen wat verborgen is. Veel daarvan werkt verlichtend.

door

Overwinning

Er is strijd te leveren tegen alles wat onze band met elkaar van binnenuit bedreigt: jaloezie, eerzucht, hebzucht en helaas nog ergere dingen. Uit deze hartstochten ontstaan dikwijls bittere vormen van vijandschap. Men meent dikwijls dat de oorzaak daarvan bij de ander ligt. Maar in de Brief aan de Efeziërs lezen we: 'Onze strijd is niet gericht tegen mensen, maar tegen machthebbers en geweldenaars, tegen de heersers van deze wereld, die over de duisternis regeren, tegen de boze geesten onder de hemel' (Ef. 6:12).

Voor heel het Nieuwe Testament is dit het beslissende perspectief: wij hebben te strijden tegen machten die we niet kunnen lokaliseren. Het is moeilijk te zeggen, waar precies de bron van het kwaad ligt. Mensen klagen over wat slecht is. Maar geen mens kan zeggen waar de wortel ligt. De evangeliën vertellen: het kwaad aanpakken, zichtbaar maken en overwinnen, was de zending van Jezus Christus. Hij heeft het gedaan toen Hij de dood van overtredders stierf aan het kruis. Deze dood, verkondigen de bijbelse geschriften, is de overwinning op de machten van de duisternis. Dat Jezus uit de dood is opgestaan en het graf leeg achterliet, bevestigt zijn overwinning. Miljarden mensen zijn sindsdien in zijn naam gedoopt en hebben van Hem leren bidden. Zo voert Hij zijn overwinning tot voltooing.

Sprakeloos

Over dit alles weten moderne kunstenaars nog maar weinig te zeggen. Europa is wat dat betreft arm geworden. Bijbelwoorden worden opgevat als iets voor de privé-sfeer. Centrale inzichten die beslissend waren voor de vorming van Europa, blijven buiten beschouwing. Daardoor staan we sprakeloos tegenover veel uitdagingen van deze tijd. Als gevolg daarvan worden de vooroordelen en verwijten harder: wie een optimistische levensinstelling heeft,

wil alleen het spelelement zien. Neem niet alles zo serieus, zie de dingen niet zwart-wit, we moeten niemand afschrijven, open zijn. Anderen voelen juist de tegenstelling: het onrecht dat links en rechts de kop opsteekt, het bederf van het milieu, de bedreigingen voor de komende generaties. Zij zien ons leven verward in grote, onoplosbare en noodlottige ontwikkelingen.

Er zijn situaties waarin dapperheid en offerbereidheid gevraagd worden.

Verdere strijd

In deze geestelijke situatie herinnert een video-opstelling in de St. Jakobskirche aan de geschiedenis van Europa. De kerk was eerst een pelgrimskapel langs de Jakobus-route. Eeuwenlang hebben vele pelgrims op de brug over de Birs hun pas ingehouden, God gedankt voor al het goede, en

zich opnieuw bewustgemaakt: wij zijn op weg - naar God. Dat betekent niet dat wij ons niet bekommeren om wat hier en nu geschiedt. De Pelgrimskapel werd later een militaire appèlplaats. De soldaten streden tot zij 'vermoeid door de overwinning neerzegen', zegt een inscriptie op de kerk.

Er zijn situaties, waarin dapperheid en offerbereidheid gevraagd worden. Normaal gesproken moeten deze krachten zich niet tegen andere mensen richten. Van appèlplaats werd de kerk tot lazaret. In afzondering hebben zieken er troost, hoop en nieuw geloof gevonden.

Tegenwoordig is de St. Jakobskirche een moderne wijkkerk. In de strijd tegen ziekte, armoede en sociale uitsluiting hebben wij de afgelopen jaren belangrijke overwinningen behaald. Betekent dit dat van ons geen verdere strijd meer wordt gevraagd? Dat wij ons tevreden mogen stellen als ons 'brood en spelen' worden aangeboden?

Dr. Bernhard Rothen is stadspredikant te Bazel.

De Nederlandse vertaling (en de inkorting) is van Teunard van der Linden.

